

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ ösztönzendők. A hirdetői díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Aron; Girsik János, Szabó Sámuel, Vörös Sándor, felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Kiállítási levelek. — Némely kereskedelmi növények termeléséről. R. J. — Az erdélyi gazdasági egyesület kulturáltasza. — A méhek ályánassága és annak gyógymódjairól. Parthay Géjza. — Egyveleg: Személyi hir, Mezőgazd állapotok. Értesítés és felhívás. Maros-tordamegyei gazd tudósítás. Cseléd-jutalmazás. Egy becses új fűzfaj. Lőtenyészési jutalmak kiosztása. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árák. — Hirdetések.

Kiállítási levelek.

III.

(G. V.) A nemzetközi hízőkiállítás ezuttal három állatfajra: szarvasmarha, bival és juhra terjedt ki, miglen a kövér sertés majd szeptemberben lesz bemutatva. Szám és minőség szerint igen szép az eredmény és a számos látogatonál osztalau elismerésre talál. A marha két osztályban szerepel: gazdasági és szeszgyári „hizlalású” (ez kiállítási magyarság); miglen a juh természetesen csak mint gazdasági híző fordul elő. Hizlaló gazdát 21-et találunk, összesen 117 darab marhával, ebből az erdélyi magyar fajtára 7; illetőleg 35 esik; gyáros 31 van képviselve 154 darabbal, ebből ismét 15 és 90-et tesz a hazai fajta quótája. A juhok 5 csoportra válva, tulnyomó nagy mértékben keresztezést (543 drb), majd merinót (378 drb), kevés fésűs és telivér angol husjuhot mutatnak be, a raczka csak 4 egyed által van képviselve. Egyrészt sajnálni lehet, hogy éppen a legnagyobb és legérdemesebb kiállítók maradtak díj nélkül; a mennyiben mint gyártulajdonosok a bíráluban résztvettek, vagy mint állami intézetek (Kisbér, Mezőhegyes, Keszthely stb.) versenyen kívül állottak.

A gazdasági és gyári hizlalás között párhuzamot vonni teljesen lehetetlen, mert mig ott a munkájával már kiszolgált állat, tehát rendes körülmények között az idős kerül értékesítésre; addig itt a külön e célra beszerzett fiatal marha adja az anyagot; a takarmány is merőben különböző, tehát az eredmény is elütő lesz. Hiányzik azután egy tényező, mely nélkül helyes ítéletet mondani igen bajos, t. i. a hiteles adat, mely az

állat által fogyasztott takarmányt kimutassa. Igaz ugyan, hogy a katalogus tele van az erre vonatkozó számok egész halmazával, de ezeknek leglőbbje magán viseli a valószínűség bályegét; mert lehetőleg kevés és rövid tartamu etetés mellett óriási sulyszaporulatot látunk feljegyezve. A hízőkiállítás tehát csak azt bizonyítja, hogy mit lehet elérni s ebből a szempontból valóban bámulatos; azt, hogy mennyibe került annak előállítása? megtérül-e az óriási költségeknek bár nagyobb része? azt ilyen alkalommal ne kérdezzük.

Kétségtelen, hogy a legnagyobb hústömeget a nyugoti fajták, kivált a berni tünteti itt fel; de ha a mi marhánk nem is megy feljebb 9—11 metermázsánál; erős de finom esontozatával, szikral nem tulságosan átszótt kitünő husával és elsőrendű fagygyujával reánk nézve oly értékes anyagot képvisel, mely a huspiacson mindig keresve keresett cikket fog képezni. E szempontból emelünk kalapot Benigni és társainak Kolozsvárról hozott magyar hízői előtt; e néhány darab becsülettel állotta meg helyét és — mellekesen megjegyezve — egész Erdélyből az egyedüli volt. Mint a hizlalás netovábbját Stern Ignác budapesti gyáros collectióját kell tekinteni; igaz, hogy Stern ezerek közül válogathatott. A marhakiállítás fődiszét különben Albrecht főherczeg bélyei uradalmának shorthorn hollandiai képezik: 35 darab 2—3 éves egyöntetű fejléssel és közepes nagysággal; e gyönyörű csoportot csak ily dús gazdag tulajdonos mutathatta be; — mennyinek kellett otthon maradni, hogy ezek és ennyien feljöhessenek.

A híző juhok kiállítása bizonyítja azon ismert tényt, hogy a merinó — tisztán vagy angollal keresztezve — a legkeresettebb árut adja a párisi kivitelenk; miglen a mi parlagi juhunk, még nemesítve sem felelne meg a célnak, mert esontosága, hosszú lába a tökéletes értékesítést kizárja; a tiszta husjuhnak tartása pedig a mi klimatikus és takarmányozási viszonyaink között teljességgel nem ajánlható. Igaz, hogy egyes kiállítók, — például Salamon Leo porosz földbirtokos, — mesés

súlyokkal imponálnak (egy Oxfordshiredown anya 146 kilót nyomott); de ez csak mint remek tekintendő; melynek megszerzésére alig találkozik kedvelő; miglen a keresztezett 70—90 kilo állagsulya 3—4 hónapi hizlalás után legjobban fizet gazdájának, kitől kor szerint 15—30 frtért viszik el darabját. Ha azonban hiztunkkal a megkezdett uton haladni akarunk, ez csak úgy lesz lehetséges, ha a francia piac nagyobb áldozat nélkül elérhető; a német pedig egyáltalában megnyílik; különben csakhamar megeshetik rajtunk, hogy saját zsrunkban sulunk meg.

A gyári és gazdasági hizlalás között még azon nevezetes különbség is van, hogy az első mindig jobb árakat és kevesebb élősúly levonást ér el, mint a másik; mely differentia egyenlő súly mellett sokszor egy harmadrészig és többre mehet. A gazdasági hizlaló fáradtsága igen jól lesz jutalmazva, ha állatjárt a beszerzési árt kapja meg; mert akkor ennek egész munkája és trágyája csakis a takarmánynak költségébe kerül, miglen maga a töke visszafordul. Különben a most Budapesten elért árak nem mérvadók, mert nem a rendes, hanem kivételes, a legjobb esetben is egy évet meghaladó hizlalással állunk szemben, nem hasonlítható össze a 3—4 hónapra vagy félévre terjedő időszak eredményével.

A bíráló bizottságban erdélyi gazdasági egyesületünk részéről közreműködött: a marhánál Sigmond Dezső (a gyári hizlalás osztályának elnöke) és Voith Gergely, a juhoknál Benigni Samu. Nagy nehézséget képezett, hogy bár a program szerint a gyári és gazdasági hizlalás külön szerepelt, a díjak még sem voltak elválasztva és bár megegyezés jött létre, annak megállapodása úgy szólván az utolsó percben lett módosítva.

Egyáltalában azt a szomorú vigasztalást merítettük az itteni eddigi bírálatokból, hogy a jury helylyel közel itt sem jobb, mint akárhány vidéki tárlatnál, — a mennyiben nem azt nézik, hogy mi; hanem hogy ki? és akárháyszor nem azért adják az érmet, a mi be van mutatva, hanem azért, a mi nincs itt. Ily esetek itt is fordultak elő s nagy elégedetlenséget keltek a kiállítók között, mert természetesen fellebbezésnek nincs helye. Reméljük, hogy a tenyésztő-állatbírálatnál másként lesz a dolog; mert itt az értékszámrendszer van alkalmazva, melynek egyik előnye, hogy csakis az előtte levő egyedre terjedhet ki; másik pedig az, hogy szigorúan keresztülvive minden összebeszélést és pároskodást már magában véve kizár. E rendszer a kolozsvári állatkiállításoknál is divik és bár nem ment még át bírálóink vérébe, azok hova-tovább mindinkább meg fognak vele barátkozni és czélszerűségét elismerni.

A folyó hó 20-án megnyílt tenyészjuh-kiállítás minden várakozást felül mul, 2084 darabot találunk itt, melyet 160 kiállító mutat be. A katalógus, melyet Tormay Béla minis-teri tanácsos szerkesztett, valóban mintaszerű: talpraesett bevezetés előzi meg a ritka bőséggel nyújtott adatokat és így a laikus közönség a hazai juhtenyésztés állapotáról éppen oly hiteles, mint vonzó képet nyer! Maga a kiállítás anyaga következőleg van csoportosítva:

I. Merinó:	Electoral Negretti	52 kiállító	577 darab
"	Szövetgyapjas	8 "	87 "
"	Hazai fésűs	33 "	430 "
"	Francia irány	20 "	311 "
II. Angol husjuh:	Rövid gyapjas	15 "	235 "
"	Hosszu "	5 "	59 "
III. Raczkák, hazaiak		10 "	34 "
IV. Egyéb fajták		3 "	29 "
V. Keresztezések		14 "	322 "

Összesen 160 kiállító 2084 darab.

Az említett bevezetés érdekes képét adja juhtenyésztésünk fejlődésének, melynek számadatai elég szomorúak! Mig ugyanis 1870-ben összesen 14 $\frac{1}{4}$ millió juhunk volt, addig tíz év mulva már csak 9 $\frac{1}{4}$ milliót találunk; még pedig szaporodott a finom gyapjas több mint 1 $\frac{1}{2}$ millióval, de viszont apadt a közönséges parasztjuh — vagy mint az irodalomban, szerintünk nem helyeseo nevezik: a raczka — több mint 6 $\frac{1}{2}$ millióval. E nagy pusztulást első sorban a métel okozta, bár nem lehet tagadni, hogy itt-ott a tagosítás is befolyt. A kormány azonban már figyelmessé lett ezen állapotra s hogy jó tenyészanyagban hiány ne legyen, több törzsnáját állított fel, névszerint egyet K o l o z s - M o n o s t o r o n, honnan a kisebb birtokok méltányos áron vásárolhatnak apaállatokat.

Jövő levelünkben a tenyészjuhkiállítás rendkívül gazdag anyagát fogjuk ismertetni.

Némely kereskedelmi növények termeléséről.

A kis gazdának meg kell válogatni azon piaczi vagy gyári növények termelését, melyekkel a gazdaságok általában foglalkoznak, s csak azok termelésével foglalkozzék, melyeknél a minőséget jobban megfizetik; melyek igen keresettek, s sok munkát igényelnek; így tud ő munkájáért magasabb értéket szerezni, s így tudja ő a munkás kezeket családjá körében állandóan foglalkoztatni — a legapróbbig.

Tekintsünk már most szét a termelés tág mezején s válasszuk ki azon növényeket, melyek mint ipari s kereskedelmi növények első sorban fontossággal bírnak s általánosabb keresletnek örvendenek. Ezek nézetem szerint a következők: A maláta-árpa, len, kender, mák, komló, festőmályva, seprőczirók (Erdélyben tatárka elnevezés alatt), mustár, kömény, ánizs, cikória (katángkoró) dohány, a hüvelyesek s egyéb más kertii vetemények.

Kezdjük tehát legelőször is a maláta-árpán, mely ugyan inkább illik a szélesebb határokkal bíró gazdaság keretébe, de ha már egyáltalában a gazda kalászos növények termelésével is akar foglalkozni, illetőleg mi magyar gazdák, nem akarjuk azokat leszorítani a térről: akkor inkább termeljünk olyan gabonaféléket, melyek kelendőbb, keresettebb s jobban is fizettetik.

Alig van keresettebb gabonam, mint a maláta-árpa s a minőséget egyik gabonafélénél sem fizetik meg jobban, mint

éppen a sörárpánál, melynek kereslete és ára a sörgyártás évről-évre fokozódó produktója mellett még emelkedésre is nyújt kilátást.

A maláta-árpa termelésénél a főczél, hogy az igen szép, a sörfőzők kívánalmainak teljesen megfelelő legyen. E végből szerezzünk magunknak mustrát be, szerezzünk tájékozást, s mindenekelőtt jó vetőmagot. Mert itt különösen elmondhatjuk, hogy csak nemesített fajtából lehet — hasonló nemes ivadékok!

Legkeresettebb a sörfőzők számára: az újabb fajta hozsuzu, konyult kalászu angol és svéd árpák. U. m.: az angol chevalier, imperial, oregon, primadonna s hánák árpák.

Ezen úgy mint egyéb vetőmagvak beszerzési forrására nézve mindig készséggel adnak felvilágosítást azt hiszem egyes kereskedők, gazd. lapszerkesztők, de különösen, a hol ilyenek vannak — a gazd. egyletek titkárai — ő hozzájuk forduljanak tehát az érdeklődő gazdák.

Hazánkban sem ritkaság már a külföldi leghíresebb maláta-árpák közül vetőmagot szerezni. Előrelátó gazdák ugyanis már évek óta termesztik egyik-másik kitünő fajtáját s a magas ministeriumnak is van gondja rá, hogy az országban terjedjen a jó vetőmag.

Ausztria-Magyarországban leghíresebb sörfőzésre való árpa terem Cseh és Morvaországban s ezután nálunk a felvidéken (tót árpa elnevezés alatt). Némethonban híres a saalei s elzászi. A nagyon csapadékdús klíma ép úgy nem felel meg neki, mint nem a tulszárz. Nedves klíma alatt könnyen megbarnul, az alföldön pedig laza lesz vagy aczélos.

A sörárpának ugyanis bizonyos tulajdonságokkal kell bírnia, nevezetesen:

Legyen szép fehér színű, lisztes belü, jól dagadó, finom vékony (ráncoz) héju, súlyos, nagyszemű s mindenekfelett csiraképes.

Alföldön igyekezzék a gazda, a talaj téli nedvességét jól kihasználni s e végből az árpát jókor vetni — minél előbb. Csapadékdús felvidéken pedig a megázástól s erős harmatoktól igyekezzünk megvédeni.

A talaj jól megválasztandó alá, úgy az elővetemény is, kedvezni kell neki, ha azt akarjuk, hogy az új fajta megtartsa öröklött jó tulajdonságait; szóval, hogy kitünő piaci árut szolgáltatasson. A legjobb árpaföldet kell neki adni s trágyázott kapás vagy takarmánynövények után termesztetni. Külföldön legtöbbszörre cukorrépa után vetik. A talaj minél kötöttebb, annál többszöri szántást igényel, ilyen helyen, tehát az őszi szántás el ne maradjon. A nedves talaj nem neki való.

Külföldön, hol a híres maláta-árpákat termesztik, rendszeren műtrágyákat használnak alá, részint egyedül, részint istállótrágyával és pedig légenyidús és vilshavas tárgyakat, u. m. chilisalétrom, csontliszt, superphosphat s ammoniak sókat.

A közvetlen trágyázás istállótrágyával mellőzendő, mivel nem jó eredményre vezet. Az árpa ugyanis már kész, felvehető tápanyagot kíván rövid tenyészidejéhez s nem friss trágyát —

melytől elgazosodik, vagy sokszor megdől s inkább szalmát, minl szemet nevel. Az ilyen helyen az árpa vastag héju lesz és aczélos (szalonnás, sikerdús), a mi nem kedvelt jószág a sörfőzők előtt. Ha az árpa között a gyom felvergődött, azt ki kell belőle okvetlenül irtani, nehogy a mag tisztátalan legyen s az árpa fejlődését, érését s szárítását hátráltassa.

Németországi kísérletek szerint, hol a maláta-árpa termelését sokkal jobban felkarolták s nagyobb gondal üzik, mint mi nálunk — kivált Elzászban — hol évenként maláta-árpa versenyek s vásárok rendeztetnek, azt tapasztalták:

a) hogy az igen korai vetés után származott a legszébb árpa;

b) hogy a 16—20 cm. sorokba vetett árpa volt a legjobb;

c) hogy a ritkás vetés szebb árpát adott; kat. hold. legfeljebb 70 kg. mag vetendő, de kevesebb is elégségesnek találtatott 1 holdra.

Érdekes itt felemlíteni, hogy egy poroszországi kísérlet szerint a sorok különböző távolsága s a vetőmag különböző mennyisége mellett is bizonyos területen a termés megközelítőleg ugyanaz volt.

Számokban kifejezve ezen eredményt érték el chevalier árpával.

23.4 cm. sortávolság mellett 35 font magot szórva el, kaptak 16 m. árpát; 47 cm. sortávolság mellett 17.5 font magot szórva el, kaptak 15.52 m. árpát; 23.4 cm. sortávolság mellett 35 font magot szórva el, lókapával ritkítva 16.30 m. árpát; 23.4 cm. sortávolság mellett 35 font magot szórva el, kézzel ritkítva 12.88 m. árpát.

Megjegyzendő, hogy a németek a sörárpát kapálják (kézzel vagy kapáló géppel) s a termény aratása sárga érés idején veszi legott kezdetét, s a kasza után rögtön kékébe kötik, nem hagyják rendén megszáradni, nehogy a termény egyenetlen színű legyen, mivel a maláta-árpánál egyik főkellék, hogy az egyenetlen minőségű is legyen.

Az elzászi gazdák mind így járnak el s a kékéket rögtön fölállogatják és pedig akkép, hogy egy kévét a középre állítanak s e körül még nyolcz kévét s aztán az egészet — mely kupot képez — kalászával lefelé fordítva a tizedik kévével betakarják, ez egy kévét közepénél lejjebb kötik össze. Ily módon védelmezik őket meg az esőtől árpájukat.

Nagy befolyással van az árpa minőségére tehát még:

a) hogy mely érési idejében takarított le?

b) érte-e eső?

c) mikor csépeltetett, vagyis meddig volt a kalászában? (mert ez a csirázásra van befolyással);

d) egy időben végeztetett-e a takarása, cséplése?

e) tisztán áll-e vagy összekevertetett a különböző fajta s kinézésű árpával?

Az esőverte árpát mindig külön kell rakni s elcsépelni, nem különben, ha több fajta árpát termesztünk, nem szabad azokat összekeverni; mert különben nem lesz egyenetlen minőségű árunk.

Az árpa s zínére épp ez okból fektetnek oly nagy súlyt,

mert a fehér (világos sárga) szín biztos jele szokott lenni annak, hogy az árpa nem régi, hanem még friss, következésképp jól is csirázik. Az a mag bir ugyauis teljes mérvben csirzó erővel, mely még fiatal, s mely sem erősen fel nem melegedett a rakáson (meg nem dohosodott), sem a nedvességtől változást nem szenvedett.

Hogy melyik árpa válfajtát termeljük, erre nézve a helyi tapasztalatokat vegyük mérvadóul, vagy ha ilyenek birtokába nem juthatnánk tegyük kísérletet több fajta árpával; néhány éven át termeljük azokat egyforma talajon (különböző talajon ugyanazon árpa válfajta terméseredménye sem lesz egyforma) részesítsük egyforma művelésben s aztán látni fogjuk, hogy melyik termelése válik be inkább s lesz jövedelmesebb.

Ha azt tapasztaljuk, hogy a választott árpa fajta termése a helyet, hogy jobb minőségű lenne, évről-évre veszít abból s a termésének nagysága sem kielégítő; az azt jelenti, hogy elfajtázik (degenerál), vesztett jó tulajdonságaiból; tehát ha veszteségre nem akarunk dolgozni: más maggal kell azt kicserélni, melyet onnét szerezzük, a hol tudjuk, hogy jó hírben áll; vagy egészen más — ez esetben új fajtaival cseréljük ki. Pl. az imperialt chevalier, vagy oregon árpával, avagy megfordítva stb.

A sörárpánál különösen tekintetbe jö: a magnak nem esítése, változtatása s a jó vetőmag kiválasztása. Így jöttek létre egyes buzgó termelők figyelmes, szakavatott kezelése folytán azon árpafajták, melyek most leghiresebbek s a legmagasabb áron fizettetnek a kontinensen.

A kitünő maláta-árpa eladásával nem igen kell várunk, azt a vevők hamar felkeresik s mint tényleg szanyagot is jó áron eladhatjuk.

Nem kell tehát először sajnálnunk a magas árt a beszerzendő vetőmagtól — csak nezzük meg a forrást jól, a honnét beszerezni akarjuk; a megbízhatóság, kezeség mindig cseréértkel jár, azért meg kell adoznunk.

Üdvös volna, ha a hivatott körbeli egyesületek felfogván hazánk legtöbb vidékén a sörárpatermelésének fontosságát s kiosztás végett (szükséghez képest előlegkép is) megbízható helyről alkalmas, jó vetőmagot szereznének be!

Ime egy eszköz, a termelés javítására nézve.

R. J.

Az erdélyi gazdasági egyesület kulturatlasza.

IV. Állattenyésztés.

(Vége.)

3. Juh.

Szám	Katasteri becselő járás	Darab	1000 holdra esik
1	Bánffy-Hunyad	19880	397
2	Hidalmás	26346	446
3	Kolozsvár	35671	416
4	Teke	31816	362
5	Szamosujvár	15574	184
6	Deés	8700	120

Szám	Katasteri becselő járás	Darab	1000 holdra esik
7	Magyar-Lápos	7575	100
8	Bethlen	18444	210
9	Naszód	32317	560
10	Besztercze	16277	226
11	Gyergyó-Szt.-Miklós	23718	470
12	Csik-Szereda	56007	809
13	Székely-Udvarhely	30012	532
14	Székely-Keresztur	21928	314
15	Erdő-Szt.-György	22568	404
16	Szász-Régen	24502	392
17	Maros-Vásárhely	26132	326
18	Maros-Ludas	56817	522
19	Torda	50705	576
20	Körösbánya	10146	160
21	Maros-Illye	15555	230
22	Déva	31167	588
23	Hátszeg	62991	1800
24	Szászváros	38081	572
25	Abrudbánya	24773	560
26	Nagy-Enyed	60597	666
27	Balázsfalva	53830	581
28	Dicső-Szt.-Márton	50164	445
29	Medgyes	35402	435
30	Szegesvár-Kőhalom	21760	311
31	Nagy-Sink	17229	247
32	Sepsi-Szt.-György	27232	367
33	Kézdi-Vásárhely	30816	390
34	Brassó	30901	366
35	Fogarás	31615	361
36	Nagy-Szeben	53418	639
37	Szászsebes-Szerdahely	104615	2466
Összeg és átlag:		1225281	459

Az átlag 459 drb, melyhez Gyergyó-Szt.-Miklós, Hidalmás és Dicső-Szt.-Márton járásai állnak legközelebb, maximum szászsebes-szerdahelyi járás 2466 drb, minimum magyar-láposi járás 100 darabbal.

4. Sertés.

Szám	Katasteri becselő járás	Darab	1000 holdra esik
1	Bánffy-Hunyad	11703	234
2	Hidalmás	13552	239
3	Kolozsvár	16685	198
4	Teke	10786	123
5	Szamosujvár	9820	117
6	Deés	8064	111
7	Magyar-Lápos	7550	100
8	Bethlen	12408	141
9	Naszód	8910	155
10	Besztercze	16106	223
11	Gyergyó-Szt.-Miklós	7686	152
12	Csik-Szereda	12964	187
13	Székely-Udvarhely	16378	290
14	Székely-Keresztur	13654	196
15	Erdő-Szt.-György	10649	190
16	Szász-Régen	10700	173
17	Maros-Vásárhely	14824	185

Szám	Katasteri becslő járás	Darab	1000 holdra esik
18	Maros-Ludas	15541	143
19	Torda	8363	95
20	Körösbánya	6531	104
21	Maros-Illye	9188	135
22	Déva	7996	150
23	Hátszeg	12087	374
34	Szászváros	12050	181
25	Abrudbánya	6728	152
26	Nagy-Enyed	15362	169
27	Balászfalva	13352	144
28	Dicső-Szt.-Márton	91905	194
29	Medgyes	17526	215
30	Segesvár-Kőhalom	18971	285
31	Nagy Sink	19638	295
32	Sepsi-Szt.-György	10858	243
33	Kézdi-Vásárhely	19265	244
34	Brassó	13262	157
35	Fogaras	17980	206
36	Nagy-Szeben	21242	254
37	Szászsebes-Szerdahely	9517	224
Összeg és átlag:		487001	180

Az átlag 180 darab, melyhez Szászváros, Maros-Vásárhely, Csik-Szoreda és Szász-Régen járásai állnak legközelebb, maximum hátszegi járás 374 darabbal, minimum tordai járás 95 darabbal.

A méhek álnyássa és annak gyógymódjairól.

Az álnyássa az okszerű méhészetben a méhek betegségei közé soroztatik, még pedig azért, mivel azon családban, melyben kitört, rendellenességet okoz s később annak végpusztulását vonja maga után. Mint betegség, gyorsan felfedezve, még könnyen gyógyítható, hanem ha csak későre jönnék nyomára, bizony-bizony csak nagyobb fáradsággal, esetleg az ezen bajban szenvedő méh-állam feloszlatásával vethetők végéig.

Az álnyássa rendszeren akkor szokott fellépni, illetve kifejlődni, midőn valamely család anyja (királynéja) azon időben talál elpusztulni, mikor a méhek háztartásában egyáltalában nem maradt fedetlen fiasítás s így semmi körülmények között sem juthatnának egy új anyához. Ennek megtudtára kezdetben zúgolódás, bánkodás és sirás tör ki a feje vesztett manorchában, de miután végre új anyához jutni legkisebb reményük is eltűnik, felléptetnek egyet munkás társaik közül a királynői trónra, s hogy az hivatásának minél közelítőbben megfelelhessen, nagyobb gondozásban s több kényelemben is részesítik.

Az álnyás családok kivülről, a leggyakorlottabb méhészek sem képesek felismerni, mivel ilyenkor lemondván új anyához kötött vágyairól, bele nyugszik a történőkbe s hozzá lát a munkához, mint akár bármely egészséges család. Az álnyássa csak is akkor fedezhető fel, ha a gyanús család viasz építményét vesszük szoros vizsgálat alá.

Az álnyás családok viasz építményein a következő rendellenességek vehetők észre: a fiasítás különös kinézésű s rendszeren csak munkás sejtekbe van rakva, továbbá az egyes családban — nem mint rendszeren csak egy — hanem 2—10 petét is találhatunk, s ezekből a helyett, hogy munkások fejlődnének, mivel az álnyás petéi termékenyítetlenek, csak herék fognak származni. A herék nagyobb testalkata végre is a kismunkás sejtekben nem férhet el, ezért a család minden egyes fiasítást külön-külön kupakkal (domboru viasz fedővel) kénytelen lesz ellátni. Tehát, ha egy álnyás család költséges lépét vesszük vizsgálat alá, azon csakis elszórtan s többnyire a munkás sejtekben rakott, kupos here fiasítást fogunk találni.

Ha tehát valamely családban ilyen fiasítást találunk, úgy biztosak lehetünk a felől, hogy az álnyás; miért is ha könnyebben óhajtának eredményhez jutni, sietnünk kell azt minél rövidebb idő alatt meggyógyítani.

Mielőtt azonban a gyógyításhoz fogunk, jó lesz először számot vetnünk magunkkal, hogy mikor néztük meg ezen betegnek constatatált családjukat legutóbb s beteg volt-e az már akkor is, avagy csak azután vált álnyássá?

Ha a betegség csak utolsó megvizsgálásunk után (alattomban érte, hogy az nem rég lehetett) származott, akkor könnyebben segíthetünk a bajon az által, hogy egy egészséges kaptárból kiveszünk egy néhány fedetlen fiasítást tartalmazó lépét s beadjuk azt a beteggé vált családnak azon célból, hogy abból anyát nevelhessen magának. A beteg család a kapott fiasítást egész készséggel el is fogadja, ha betegsége — ismételtelen legyen mondva — még nem régi.

Sokkal nehezebben eszközölhető a gyógyítás azon családoknál, hol az álnyássa már régebbi idő óta van kifejlődve még pedig azon okból, mivel ilyenkor ezen család más anyát semmiesetre sem akar elfogadni. Ha ilyen körülmények között is segíteni akarnánk, — már erélyesebb gyógymódhoz kell nyulnunk — szükségessé válik, hogy kiszedjük a kaptár egész tartalmát és a beteg család helyére egy egészséges kaptárból kivett 2—3 fedetlen fiasítást tartalmazó lépét a rajta levő méhekkel együtt helyezzünk be, a kivett családot pedig nagyon tanácsos méhes kertünk valamelyik részébe lerázni, hogy így a beteg méhek visszarepülésre legyenek kényszerítve. Ezen eljárásunk által elérjük azt, hogy a munkások ismervén a kaptárt kivülről is, valamennyi vissza megy, megijedvén azonban ott a szokatlan változáson csak csendesesen, illetve kérőzködve mernek előbbeni lakásukba behatolni s mivel zavarba lettek hozva, alig mernek az idegenekkel szemben erélyesebben fellépni, hanem a legtöbb esetben, csak egész csendesesen, palotájuk új lakóival kibékülnek, megbarátkoznak és egyesülnek. A beadott egészséges fiatal nép anya bölcsőt készítvén, anyát nevel.

Most térjünk egy kissé vissza s nézzük mi történt az álnyával?

Az álnyás igen sok esetben elszökik a röpieléstől, teste — petéi miatt — nehezebbé válik, avagy mivel talán egész életében nem járt ki, nem ismeri a kaptár külső részét s így

alig ha vissza talál azon helyre, hol azelőtt uralkodott, vagy ha azonban elég röpképes még s ha előbbeni helyére valahogy vissza is találna, életének megmaradása akkor sem biztos, mivel alig hatolna be, az egészséges családból beadott nép által azonnal agyonszuratik.

Mint a leirtakból láthattuk az előregedett alányáság, csak is nagyobb fáradsággal gyógyítható, ha azonban ezen fáradságtól meg akarjuk magunkat kímélni s a kiszedendő lépek által egyes családainkat sajnálnók meggyöngíteni, egész röviden és könnyen segíthetünk a bajon az által, hogy kivesszük a családot a kaptárból, kiséperjük s a kaptár ajtaját jól bedugjuk, hogy ez által a beteg méhek kénytelenek legyenek más egészséges családhoz bekérőzködni s ott egyesülve azokat megerősíteni. Az alányának ezen esetben is, mivel sehol sem lesz elfogadva, pusztulás a vége, és családunk meggyógyul, miután örömmel végezheti a természetből osztályrészéül nyert functióit.

Buziás.

Parthay Géjza,
tanár.

EGYVELEG.

— Személyi hir. A nmlgu földmívelési-, ipar- és kereskedelemügyi minister az erdélyi részekre méhé s z-tanítóvá **Abend András** kevermesi lakost nevezte ki. A nevezett állomását f. évi június 1-én foglalja el. Lakó helye a „Közgazdasági Értesítő“-ben legközelebb közzé fog tételni.

— A mezőgazdasági állapotról a m. kir. földmívelési ministeriumhoz beérkezett jelentések szerint az őszi vetések elég jól állanak, s a tavasziak is szépen fejlődnek.

Folyó hó elején az egész országban derek, helyenkint fagyok észleltettek, melyek a kerti vetemények, burgonya s a korai tengeriben sok kárt okoztak, ugyszint a lapályosabb helyeken fekvő szőlőket részben tönkre tették; a fagy által a vetésekben okozott kárról csak kevés helyről jelentenek s az valószínűleg csak a virágzásban volt rozsokra szorítkozik.

Főlölegesnek véljük a fagy által okozott károk helyét ismét elősorolni, a mennyiben az egyes tudósítók részéről az ország különböző vidékeiről beérkezett távirati jelentések a lapokban azonnal közöltettek.

Felemlítendőnek tartjuk még azon körülményt, hogy az erdélyi részekből előttünk fekvő tudósítások dér- vagy fagykárról említést nem tesznek.

A kitünő gyümölcstermés iránt táplált szép remények valószínűleg most alább fognak szállni.

A házi állatok egészségi állapota kedvezőnek mondható. Rovarok által okozott károkról nem tettem említést.

— **Értesítés és föl hívás.** Alólirt készséggel hozom tudomására a szőlőszet barátainak, hogy a szőlő zöld ojtásának ideje megérkezett, s hívom föl erre mindazon érdekeltek figyelmét, kik azt megtanulni óhajtják, hogy én szívesen adok erre nézve — egy hét lefolyása alatt — (eny nyi ideig szokott sikeres lenni) külső-magyar-utcza 66. számú

lakáson az ünnep első napján kezdődőleg, naponként reggeli 8 órától délutáni 6 óráig utasítást.

Hogy mennyire előnyös, s egyáltalában szükséges tudni e műtetet, fejtegetnünk főlöleges; az egész dolog pedig oly könnyű — s hozzá, egy évre már nagy része termés ét meg is hozzá — hogy azt bárki is, a ki növényekkel bibelődni szokott, egyetlen figyelmes megtekintésre — elsajátíthatja.

Másfél tizede már annak, hogy én ez irányban is hivatok és utasítom évenként tisztelt közönségünket; mint-hogy azonban, üggyársaink közül még mindig jelentkeznek tanulni vágyók s évfolytán tudakolják ennek idejét és mikénti eszközlését, kedves köteletségemnek ismerem föl hívásomat ismételni, s kérni — a mennyiben tehetik — tisztelt közönségünk jelentkezését.

Kolozsvárt, 1885. május 22. **Szentgyörgyi Lajos.**

— **Maros-tordamegyei gazd. tudósítás.** A mi eddig a legunalmasabb tárgy volt, azt most mindenki kíváncsi érdeklődéssel lesi és olvassa. Valóban sok év óta nem történt, hogy a hirhedett fagyos szentek annyira megrémítettek volna mondhatni Európa nagy részének közönségét. Mi is kaptuk a félelemből busásan. A 6-ik fokig nálunk is alászállott a hőmérő és benn a lakó szobákban 9—10 fokig, a mit télben ki sem tudnánk állani. Szerencsére azonban ez ideig valóságos nagyobb kár nem történt. Igaz, hogy a nyolcz-tiz napi hires szeles idő a gyöngébb növényeket mint a törökbuza, paszuty stb. kissé megsárgította és mindent hátráltatott a fejlődésben, de mindezt a tegnapelőttől fogva jóra fordult időjárás teljesen helyre pótolhatja. A szőlők eddig kiállották a hideget, ha csak Orbán nem fog ki rajtuk. A viharos szelek sok gyümölcsöt levertek, de a virágzás kedvező időben történvén oly sok is volt a fákon, hogy szinte szükséges volt még most korán is a gyöngébbek lehullása. A kaszálókon, legelőkön a májusi esők sokat javítottak, habár az aprilisi hosszú szárazság kártékony hatását nem is voltak képesek egészen ellensúlyozni.

Falusi.

— **Cseléd-jutalmazás.** A szolnok-dobokai gazdasági egyesület május hó 10-én tartott igazgató választmányi üléséből jutalmat tűz ki azon gazdasági cselédek részére, kik egy huzamban 10 vagy annál több évig szolgáltak egy helyt, vagy egy birtokon. Jutalmak: 1. Két drb koronás arany; 2. egy drb koronás arany; a pályázók száma szerint még ki fog adatni 1—1 ezüst érem is. A folyamodványok 1885. október 30-ig a gazd. egylet titkári hivatalához Deésre küldendőek.

— Az erdélyrészi kiállítók közül a hizott szarvasmarha-kiállítás juryje **Benigni Samu** és társát (Kolozsvár) s **Czell Frigyes** és fiait (Brassó) bronzéremmel tüntette ki.

— Egy becses új fűzfaj. Tudvalevőleg a kötőfüznek (*Salix viminalis* L.) bizonyos tenyésztett fajtái igen jó kosárfonó vesszőt szolgáltatnak; de mindnyájukat felül haladja

állítólag egy új fajta, a *Salix viminalis imperialis* (császárfűz), melynek egy éves hajtásai 3—5 meter hosszúságot érnek el, egyenletesen vékonyodnak, ágatlanok, nagyon szíjasak és mind kosárfonásra, mind pedig nagy csomagok összekötésére (pl. csemeték csomagolásánál) igen alkalmasok. Egy három éves tő 20—25 ily hajtást bocsát, és hektáronként 500—600 mázsa vesszőtermést adhat évenként. Dugványok kaphatók 10 darabonként 1 frankért, 100 darabonként 6 frankért G. Sch weizer-nél, Hallau, Schweiz. (Az „Österr. landw. Wochenbl.“ után. F.)

* * *

— Lótenyésztési jutalomdíjak kiosztása az erdélyi részekben. A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeriuma következő hirdetményt bocsátotta ki: Ezennel közhírré tétetik, hogy a királyhágóntuli megyék lótenyésztésének emelésére engedélyezett lótenyésztési jutalomdíjosztások következő helyeken fognak ez idén megtartatni, u. m.: Segesvárt (Nagy-Küküllőmegye) június hó 3-án, Nagy-Enyeden (Alsó-Fehérmegye) augusztus hó 18-án, Beszterczen (Besztercze-Naszódmegye) aug. hó 25-én, Gyergyó-Szt.-Miklóson (Csikmegye) szeptember hó 6-án, Nagy-Szebenben (Szebenmegye) szeptember hó 13-án.

Ezen díjosztási állomásokon következő államdíjak lesznek kitűzve: A) A nagy-enyedi és besztercei 80 darab magyar arannyal javadalmazott díjosztási állomásokon.

I. Sikerült szopócsikóval bemutatott anyakanczák számára, melyek jól ápolt egészséges és erőteljes állapotban vannak s jó tenyészkancczák kellékeivel bírnak. Első díj 12 darab magyar arany; második díj 10 drb magyar arany; harmadik díj 8 drb m. arany; negyedik díj 6 drb m. arany; ötödik díj 5 drb m. arany.

II. Három éves kanczacsikók számára, melyek kitűnő tenyészképességet ígérnek. Első díj 10 drb magyar arany; második díj 8 drb m. arany; harmadik díj 6 drb m. arany; negyedik díj 5 drb m. arany; ötödik díj 5 drb m. arany; hatodik díj 5 drb m. arany.

B) A segesvári, gyergyó-szt.-miklósi és nagy-szebeni 65 darab magyar arannyal javadalmazott díjosztási állomásokon.

I. Sikerült szopócsikóval bemutatott anyakanczák számára, melyek jól ápolt, egészséges és erőteljes állapotban vannak s jó tenyészkancczák kellékeivel bírnak. Első díj 12 darab magyar arany; második díj 8 drb m. arany; harmadik díj 6 drb m. arany; negyedik díj 5 drb m. arany.

II. Három éves kanczacsikók számára, melyek kitűnő tenyészképességet ígérnek. Első díj 10 darab magyar arany; második díj 8 drb m. arany; harmadik díj 6 drb m. arany; negyedik díj 5 drb m. arany; ötödik díj 5 drb magyar arany.

A bemutatott lovak megbírálása, valamint az odaitélt díjak kiosztása is, egy e végre alakult vegyes szakbizottság által azonnal a helyszínen fog eszközöltetni. A pályázó lovak tulajdonosai községelöljárói bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy a szopócsikóval bemutatott anyakancza már a csikó születése előtt sajátjuk volt, vagy pedig, hogy a kiállított három éves kanczacsikó egy, az ellés idejekor birtokukban volt anyá-

tól származik s általuk neveltetett. Minden tekintetben kitűnő ménicsikókat pályázaton kívül is díjakban részesíteni a díjosztó bizottság van felhatalmazva. Hogy a díjosztó bizottság kellő időben megtudhassa valamennyi pályázó ottlétét, köteles minden pályázó a kijelölt díjosztás nap reggelén az illető pályázati állomás helyhatóságánál jelentkezni, hol további utasítást nyerend.

Üzleti szemle.

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár máj. 21-én. Összes felhajtás 2488 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 45 db. bika, 1056 db ökör, 400 db vágó tehén, 152 db. fejős tehén, 68 db. bival, 647 db. borju, 110 db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 90—250 frt, ökör páronként 190—390 frt, vágó tehén páronként 140—250 frt, fejős tehén darabonként 90—200 frt, bival páronként 120—260 frt, borju darabonként 8—25 frt, bárány páronként — — forint, juh páronként — — frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 51—54 frt, tehénhús 49—51 frt, borjuhús 60—65 frt, bivalhús 45—50 frt.

Bécsi sertésvásár máj. 19-én. Összes felhajtás 7462 drb. és pedig 1568 drb. nehéz, 2116 drb. középnehéz és 3778 drb. süldő. Árak 100 kilonként: nehéz 37—37½ frt, középnehéz 33—36 frt, süldő 34—44 frt; szalonna és zsír 43—47½ frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Erdővéd kerestetik Hévizre Nagy-Küküllőmegyébe.

Csakis az erdőri vizsgát jó eredménnyel letett magyar- és oláh nyelvben jártas egyének nyernek alkalmazást.

Homoród-Héviz.

(3—5) (12.) Gróf Haller János.

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

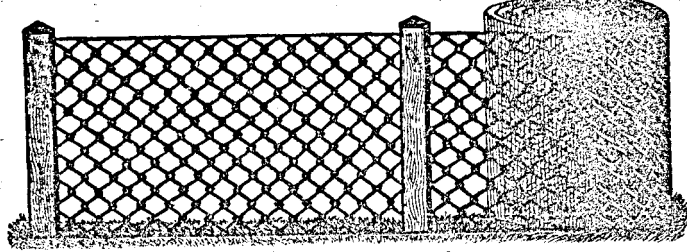
ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

Krocsák G. Emil,

(21—52.) (3.) e. ügyvezető.

Gép-sodrony-fonatok.

Vas vagy horgonyzott vashuzalból, oszlopokkal vagy a nélkül kertek, erdők, vadaskertek, tyukudvarok, gazdasági telepek, ménesek stb. bekerítéséhez, továbbá ablak és üvegtető rostélyzatok stb.-hez készítettnek

KOLLERICH PÁL és FIA

(6.) es. és kir. udvari szállítók (14—16.)

első magyar sodronyszövet, fonat és szitaáru gyárában

BUDAPESTEN, IV. ker. Ferencz-József-rakpart 21. szám.

Aréjgyök és mintalapokkal, valamint a felállítottai kívánt kertés mérteinek megjelölésénél pontos költségjegyzékkel készségesen szolgálunk.

(1.) Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (21—52.)

WALSER FERENCZ
 első magyar gép-
 és tüzoltószerek, gyár,
harang- és érez-öntöde
 ERDÉLYORSZÁGI FIOKTELEPE
 Kolozsvárt.
 Bel-Monostorutca 12. szám.

Szerelő-műhely vízvezetékek kutak s berendezésére.

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

PIACZI ÁRAK.

A h e t i v á s á r	h e l y e	napja	Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	örök-buza	100 kilo		1 köb-meter tűzifa	1 kilo marha-hús
										széna	szalma		
Bécs	május	23	metermázs	975	—	850	830	765	675	—	—	—	—
Budapest	május	23	"	880	—	765	700	715	620	—	—	—	—
Balászfalva	május	14	hektoliter	550	450	400	—	300	450	250	—	280	40
Brassó	május	22	"	680	380	370	380	260	390	360	175	240	44
Deés	május	19	"	720	620	520	480	420	480	680	280	240	40
Gyula-Fehérvár	május	23	"	640	575	475	—	—	365	350	135	260	46
Kézdi-Vásárhely	május	21	"	760	560	440	420	255	450	400	100	300	40
Kolozsvár	május	21	"	860	—	660	—	640	620	500	260	300	48
Maros-Vásárhely	április	2	metermázs	700	560	600	—	480	530	350	150	300	46
Nagy-Szeben	május	22	hektoliter	610	490	420	—	260	470	200	150	300	44—46
Nagy-Varad	május	19	"	644	550	504	410	308	444	350	150	350	48
Sepsi-Szent-György	május	18	"	680	650	420	350	240	370	300	120	170	44
Szász-Régen	május	21	"	660	525	615	—	325	530	350	450	250	40
Torda	május	16	"	700	550	450	450	300	450	300	20	250	44

Nyomatott Gámán János örökösénél, közép-utca Minorita-épület.